

Warszawa, 13-02-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

KMP.573.1.2022.KK

Pani

Marlena Małąg

Minister Rodziny i Polityki

Społecznej

Ministerstwo Rodziny i Polityki

Społecznej

ul. Nowogrodzka 1/3/5

00-513 Warszawa

Szanowna Pani Minister,

pismem z dnia 25 stycznia 2022 r. zwróciłem się do Pani Minister z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie braku regulacji prawnej dotyczącej zasad przyjęć do placówek całodobowej opieki osób, które nie są formalnie ubezwłasnowolnione, ale znajdują się w stanie wykluczającym możliwość rozeznania sytuacji, świadomego wyrażenia woli i podejmowania decyzji, a jednocześnie nie mają ustanowionych przedstawicieli ustawowych, którzy mogliby tego obowiązku dopełnić. W wystąpieniu wskazałem również na sytuację, w której pensjonariusz w momencie przyjęcia do placówki jest osobą w pełni świadomą i jest w stanie samodzielnie oraz dobrowolnie

dopełnić wszelkich formalności, jednak z biegiem czasu oraz rozwojem choroby traci zdolność do rozeznania swojej sytuacji.

W piśmie tym podkreśliłem, że aby zapobiec takim sytuacjom i nadużyciom w stosunku do tych osób, należy w moim przekonaniu wprowadzić mechanizm kontroli sądowej zarówno ich umieszczenia, jak i dalszego pobytu w placówce. Sąd powinien mieć możliwość zweryfikowania słuszności podejmowania takich decyzji, biorąc pod uwagę, że umieszczenie osoby w jakiegokolwiek placówce bez jej zgody wiąże się z faktycznym ograniczeniem wolności tej osoby.

Ponadto wskazałem, że w mojej ocenie pożądane byłoby uregulowanie tej kwestii w powszechnie obowiązujących przepisach, np. poprzez wprowadzenie rozwiązań analogicznych do zgody zastępczej sądu opiekuńczego na udzielenie świadczenia zdrowotnego wyrażanej w trybie przepisów ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry¹, czy zgody na umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym². Rozwiązania te powinny również regulować kwestię przyznania legitymacji członkom rodzin takich osób czy też innym osobom, tak aby mogły one występować do sądów w sprawie umieszczenia w placówce swoich bliskich.

Pismem z dnia 25 lutego 2022 r. (sygn. DPS-I.070.11.2022.AP) odpowiedzi na moje wystąpienie udzielił działający z upoważnienia Pani Minister Sekretarz Stanu Pan Stanisław Szwed. Wskazał on, że przedstawione przeze mnie spostrzeżenia i propozycje zmian prawnych zasługują na uwagę, dotyczą bowiem spraw najważniejszych – wolności osobistej, bezpieczeństwa i godności mieszkańców placówek całodobowej opieki. Dodatkowo zwrócił uwagę, że wskazane w wystąpieniu problemy należą w dużej mierze do kompetencji sądów powszechnych, a tym samym do Ministra Sprawiedliwości. Powoduje to, że należy uzgodnić ewentualne zmiany

¹ Zob. art. 32 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2022 r. poz. 1731 ze zm.).

² Zob. art. 22 i 23 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123).

prawne z tym Ministrem, biorąc pod uwagę wysokość skutków finansowych dla sądownictwa wynikających z obowiązków, które zostałyby nałożone.

Sekretarz Stanu w piśmie wskazał, że zwróci się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o odniesienie się do propozycji przedstawionych przeze mnie zmian prawnych oraz o oszacowanie skutków finansowych tych zmian.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie kształtu nowych rozwiązań prawnych, ich umiejscowienia w systemie prawnym oraz poczynionych uzgodnień z Ministrem Sprawiedliwości w tej kwestii.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/